lem i regeringen. Flere andre partier tog lignende standpunkter. I parlamentet kunne denne regering derfor faktisk kun regne med PNI's støtte (57 stemmer) samt eventuelt med kommunisternes (39 stemmer), i bedste fald 96 stemmer, men som forretningsministerium var regeringen ikke afhængig af parlamentets støtte. Landet var i undtagelsestilstand, og kun så længe denne varede skulle dette ministerium sidde. Denne tilstand består imidlertid endnu.

På sit program havde regeringen bl. a. Sukarnos plan om dannelse af et nationalråd. Uanset den overvejende negative reaktion, blev et sådant råd nu indført ved en undtagelseslov af 6. maj 1957.

Rådets sammensætning blev vedtaget den 14. juni. Det fik 45 medlemmer af hvilke 22 repræsenterede forskellige befolkningsgrupper som f. ex. arbejderne, bønderne, ungdommen, kvinderne, veteranerne, o. s. v. 15 medlemmer repræsenterede de forskellige regioner inden for landet. Endvidere var der 6 medlemmer repræsenterende regeringen, militæret, politiet og anklagemyndigheden samt en formand, Sukarno, og en næstformand, der samtidig var generalsekretær, fhv. udenrigsminister Roeslam Abdulgani.

Rådet gled hurtigt i baggrunden, medens centrum af det politiske billede blev stjålet af andre begivenheder. I slutningen af juni fandt kommunevalg sted i Djakarta samt andre dele af Java, hvorunder PKI gik stærkt frem. I Djakarta fik partiet 138.000 stemmer mod 96.000 ved parlamentsvalget i september 1955. Dermed blev det det næststørste parti i Djakarta, kun overgået af Masjumi med 154.000 stemmer (tallene er afrundede).

Der var nok særlige momenter, der kunne forklare noget af denne fremgang. Præsident Voroshilov havde kort forinden aflagt officielt besøg i Indonesien, hvilket havde givet PKI megen gratis propaganda. Kommunisterne forsøgte endvidere at bilde vælgerne ind, at Sukarnos parti var PKI og ikke PNI, og PKI syntes at være i besiddelse af de største økonomiske ressourcer. Desuagtet kunne det ikke undgås, at PKI's fremgang virkede foruroligende.

Bekymringerne bortfejedes ikke ved den nationalkonference, som afholdtes i september 1957 efter forslag af nationalrådet. Til denne konference inviteredes de civile og militære guvernører i provinserne for at drøfte økonomiske, administrative og militære problemer, ganske særlig spørgsmålet om større selvstyre for republikkens enkelte dele. Et hovedpunkt på denne konference var en genoprettelse af det gamle forhold mellem Sukarno og Hatta; dette mål nåedes dog ikke. Begge deltog ganske vist i konferencen og udstedte den 14. september 1957 en fælleserklæring; men den var af et ret intetsigende indhold og nogen egentlig dybtgående enighed var ikke nået. Det var stadig spørgsmålet om PKI's stilling, som stod dem imellem.

Nationalkonferencen mødtes under blomstrende slagord som f. ex. »Vi er een nation trods racemæssige, religiøse og ideologiske forskelle« eller »Vi

står fortsat forenede, uanset divergerende opfattelser«. Men det syntes lettere at samle kræfterne om højttravende ord end om dåd og gerning. Nationalrådets oprettelse medførte ingen påviselig bedring i de økonomiske og politisk forvirrede forhold. Nationalkonferencen drøftede og vedtog resolutioner, men uden at der heraf opstod mere stabile eller afklarede forhold. Uro og gæring fortsatte på de ydre øer – flere steder i forstærket form; og der var fortsat ingen udsigt til reel forsoning mellem Sukarno og Hatta.

VEST NY GUINEA-STRIDEN IGEN

Under disse omstændigheder blev forholdet til Holland pany trukket frem i rampelyset. Det i forvejen spændte forhold var i de sidste par år blevet yderligere forværret. Hertil bidrog bl. a. Indonesiens ensidige ophævelse af den hollandsk-indonesiske union den 8. maj 1956 og standsningen af betalingerne på gælden til Holland den 4. august 1956 – altså en uges tid efter Nassers nationalisering af Suez-kanalen – på hvilket tidspunkt gælden androg omkring 650 millioner gylden. Det vakte også harmfulde følelser i Holland, at den hollandske forretningsmand Leon Jungschläger i foråret 1956 døde i indonesisk fængsel, hvor han havde været indespærret siden januar 1954, uden at hans sag var blevet pådømt af retten, og at en anden hollænder, der var impliceret i samme sag, i efteråret 1956 idømtes livsvarigt fængsel. Anklagen i sagen lød på statsfjendtlig virksomhed.

Langt det alvorligste stridspunkt var dog Vest Ny Guinea. Efter at spørgsmålet forgæves var diskuteret af FN i 1954 (jvf. ovenfor side 57), kom det pany på dagsordenen i 1955, hvor FN udtalte håbet om, at parterne kunne forhandle sig til rette. Et nyt forsøg herpå blev påbegyndt i december 1955, men selvom forhandlingerne varede til februar 1956, forblev de resultatløse. Ejheller den senere debat i FN i efteråret 1956 førte til noget.

På den 12. plenarforsamling i efteråret 1957 kom sagen op for fjerde gang. Drøftelserne de tre foregående år havde i vid udstrækning haft karakter af gentagelser, men nu ønskede Indonesien tilsyneladende at sætte trumf på. Under generaldebatten udtalte udenrigsminister Subandrio den 3. oktober 1957 bl. a.:

»I forbindelse med Vest Irian er det eneste problem, om en løsning kan tilvejebringes inden for FN's rammer, eller om vi må følge en anden kurs selv med risiko for at forværre forholdene i Sydostasien og måske endog for, at den kolde krigs spænding stækker fredsduens vinger i denne del af verden.«

Ved spørgsmålets behandling i den politiske komité erklærede Subandrio den 20. november, at hvis Holland ikke ville medvirke til en tilfredsstillende løsning, måtte Indonesien ty til andre midler lige bortset fra krig.

Resultatet af debatten i den politiske komité blev et af 18 afro-asiatiske

lande samt Bolivia stillet resolutionsforslag, som forsåvidt så meget uskyldigt ud. Resolutionsforslagets betydningsfulde paragraffer gik ud på dels at opfordre de stridende parter til at fortsætte deres forhandlinger dels at anmode generalsekretæren om at bistå dem på passende måde. Men som den hollandske udenrigsminister Luns sagde under debatten:

»Det, som resolutionsforslaget tilsigter, er ikke, at Holland og Indonesien skal mødes og søge at nå til enighed om Vest Ny Guineas fremtidige status. Det, som tilsigtes – Indonesiens talsmænd har ikke ladet mindste tvivl i så henseende – er, at Holland skal anerkende, at hollandsk Ny Guinea juridisk tilhører Indonesien, og skal træffe foranstaltninger til omgående at overdrage den hollandske administration af territoriet til Indonesien.«

Dette resolutionsforslag forkastede plenarforsamlingen ved en afstemning den 29. november 1957.

Næppe var det sket, før det viste sig, at de indonesiske udtalelser ikke var tomme trusler. Aviser og andre publikationer på hollandsk blev forbudt; strejker iværksattes over for hollandske foretagender; der blev nedlagt forbud mod KLM's benyttelse af indonesiske flyvepladser; hollændere blev udvist; hollandske rederier, handelshuse, banker og andre virksomheder blev overtaget af fagforeninger eller regeringen. Tobakslagre blev afbrændt, og hollandske huse sat under militærbevogtning. Samtidig med, at denne bølge af vold og had mod hollændere og alt, hvad der var hollandsk, blev udløst, forøvedes attentat mod præsident Sukarno, ved hvilket adskillige andre dræbtes – et attentat, hvis nøjagtige baggrund aldrig er skaffet oplyst, og hvis gerningsmænd aldrig er pågrebet, men som i al fald bidrog til, at bølgen af ophidselse og fanatisme gik over alle bredder. Regeringen syntes at tabe kontrollen med udviklingen, idet man fra visse sider – særlig de kommunistiske infiltrerede fagforeninger – gik videre end regeringen ønskede.

En overgang så det ud til, at Vest Ny Guinea-aktionen virkelig kunne tilvejebringe den så hårdt tiltrængte enighed og samling. Men modsætningerne var så store, at Vest Ny Guinea kun forbigående kunne dække over dem, og efterhånden som den anti-hollandske storm tog af, sprang de op igen. Hertil bidrog også, at der selv i Vest Ny Guinea-spørgsmålet ikke var ubetinget enighed, idet enigheden kun gjaldt målet, ikke midlerne.

DE »UNGE OBERSTERS« OPRØR, FEBRUAR 1958

Den næste større indre stridighed opstod, da de såkaldte »unge oberster« med oberstløjtnant Achmed Hussein i spidsen den 6. februar 1958 erklærede Sumatra for uafhængigt. Nogle dage senere fremsatte de et ultimatum med krav om, at regeringen Djuanda skulle gå af, den kommunistiske indflydelse i regeringen bringes til ophør, og en ny regering dannes med Mohammed Hatta og Sultanen af Djogjakarta i spidsen.

Sukarno, der på dette tidspunkt befandt sig på officielt besøg i Japan, gav ordre til, at oprørernes ultimatum skulle afvises. Oberst Hussein og tre andre oprørsofficerer blev afskediget.

Oprørerne kunne næppe have ventet, at deres ultimatum ville blive fulgt. Hensigten har nok snarere været at bane vej for virkelig betydelige indrømmelser fra Sukarnos side.

Efter Sukarnos afvisning proklamerede oprørerne den 15. februar en ny, uafhængig regering for hele Indonesien under ledelse af den indonesiske centralbanks direktør, Sjafruddin Prawiranegara, en Masjumi-politiker, som flere gange tidligere havde været finansminister.

Sukarno ilede hjem fra Tokio; Nasution gav ordre til arrestation af ti af oprørslederne; militærkommandanterne i andre distrikter støttede i proklamationer oprørerne; oprørsregeringen erobrede luftbasen i Padang; Djakarta-regeringen bombarderede Sumatra; klimaks var nået; borgerkrigen var en realitet.

En overgang så situationen ganske uoverskuelig ud. Navnlig udtaltes fra mange sider frygt for, at Indonesien skulle udvikle sig til et nyt Korea. Der forekom rygter om, at maskinerne, som bombarderede Sumatra, var leveret fra Sovjet og bemandet med russiske eller kinesiske piloter. Omvendt forlød det, at oprørsregeringen skulle have modtaget våbenleverancer fra vestlig side. Disse rygter må ses i sammenhæng med, at der i så høj grad var tale om et opgør mellem kommunistiske og anti-kommunistiske kræfter. Deres rigtighed synes imidlertid ikke at være blevet sikkert bekræftet.

Idag (30. april 1958) har disse rygter, der en overgang virkede så foruroligende, imidlertid mindre interesse – i al fald i denne omgang. I alt væsentligt synes borgerkrigen nu afsluttet. Da oprørernes hovedstad Padang faldt den 17. april, led oprørsregeringen sit afgørende militære og moralske nederlag. Siden er det gået yderligere tilbage for oprørerne, som man nu ikke længere regner med, hverken militært eller politisk.

ER INDONESIEN FALDET TIL RO

Men dette betyder ikke, at Indonesiens problemer er løst. Hadet mellem muhammedanere og kommunister, jalousien mellem Java og de ydre øer, spændingen mellem Hatta og Sukarno, frygten for PKI's unationale hensigter såvel som alle de øvrige urostiftende drivkræfter, under hvilke Indonesien har lidt, består lige fuldt. Revolten – eller rettere *denne* revolte – er nok slået ned – men uroen gærer fortsat.

VIGTIGERE KILDER:

George McTurnan Kahin: Nationalism and Revolution in Indonesia.
Dorothy Woodman: The Republic of Indonesia.
Günter Decker: Republik Maluku Selatan; Der Selbstbestimmungskampf der Ambonesen.
Malcolm Kennedy: Communism in Asia.
John Kerry King: Southeast Asia in Perspective.
F. M. van Asbeck: The Birth and Decline of the Netherlands Indonesian Union (i The Yearbook of World Affairs, 1953).
The Annual Register of World Events, 1954, 1955 og 1956.
Indonesian News and Economic Bulletin (udg. af det indonesiske gesandtskab i Stockholm).
The Economist.
The New York Times.
The Times.

INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI

BERETNING OM VIRKSOMHEDEN I 1957.

INSTITUTETS LEDELSE

Institutets styrelse består i henhold til grundbestemmelserne af lærerne i historie og samfundsøkonomi ve dKøbenhavns Universitet samt chefen for Det statistiske Departement tillige med et mindre antal valgte medlemmer.

Lektor *John Vibe-Petersen* fratrådte i august 1957 sin lærerstilling ved Københavns Universitet for at fungere i et professorat i nationaløkonomi ved Aarhus Universitet. Samtidig udnævntes *Anders Ølgaard* til lektor i nationaløkonomi ved Københavns Universitet. Lektor Ølgaard indtrådte derfor i Institutets styrelse i stedet for lektor Vibe-Petersen.

Ved udgangen af 1957 bestod styrelsen af følgende:

Rigsarkivar Svend Aakjær.
Lektor, dr. phil. Erik Bach.
Professor, dr. phil. Povl Bagge.
Fhv. nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs.
Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen.
Fhv. departementschef E. Cohn.
Økonomiminister Bertel Dahlgaard.
Professor, dr. phil. Astrid Friis.
Professor, dr. phil. A. Hald.
Professor, dr. phil. Sven Henningsen, næstformand og kasserer.
Lektor Erik Hoffmeyer.
Professor, dr. polit. Carl Iversen.
Lektor, dr. phil. Arne Jensen.
Fhv. minister Aksel Larsen, M. F.
Fhv. rigsarkivar, dr. phil. Axel Linvald.
Lektor P. E. Milhøj.
Departementschef C. Ulrich Mortensen.
Professor, dr. polit. Poul Nørregaard Rasmussen.
Professor H. Winding Pedersen.
Handelsminister, dr. oecon. Kjeld Philip, formand.
Professor, dr. jur. & phil. Alf Ross.

Professor K. Skovgaard.
Lektor, dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang.
Professor, dr. phil. Kaare Svalastoga.
Kontorchef, lektor P. P. Sveistrup.
Generalsekretær i Nordisk Råd, cand. mag. F. W. Wendt.
Professor, dr. polit. Poul Winding.
Professor, dr. polit. & oecon. F. Zeuthen.
Lektor Anders Ølgaard.

Forretningsudvalget bestod i 1957 af formanden, handelsminister *Kjeld Philip*, næstformanden og kassereren, professor *Sven Henningsen*, professor *Carl Iversen*, fhv. rigsarkivar *Axel Linvald* og professor *Povl Bagge*. Tilsynet med det daglige arbejde er i 1957 ført af Institutets sekretær, cand. polit. *Erling Olsen*.

»ØKONOMI OG POLITIK«

Professor, dr. polit. Poul Winding fratrådte på grund af andet arbejde hvervet som redaktør af Institutets kvartalsskrift »Økonomi og Politik« efter udsendelsen af årgang 1956. På styrelsens møde i februar 1958 rettedes en tak til professor Winding for hans store og dygtige arbejde for tidsskriftet i de forløbne år. Samtidig valgtes cand. polit. *Jørgen L. Halck* til redaktør af »Økonomi og Politik«, og der nedsattes et redaktionsudvalg bestående af handelsminister *Kjeld Philip*, professor *Sven Henningsen*, professor *Poul Winding* og generalsekretær *F. W. Wendt*. Abonnementsprisen, der siden 1949 havde været 8 kr. årligt (for studerende 5 kr.), måtte på grund af de stadigt stigende omkostninger i 1957 forhøjes til 15 kr. (studerende 10 kr.). Som følge heraf mistede tidsskriftet ca. 200 abonnenter. Oplaget reduceredes herefter til 2500 eksemplarer. »Økonomi og Politik« er i årets løb blevet udvekslet med udenlandske tidsskrifter, ligesom det også efter anmodning tilsendes en række danske institutioner.

»*Economic Conditions in Denmark*«, et engelsk resumé af »Økonomi og Politik«s danske konjunkturoversigt, er blevet udsendt til danske repræsentationer i udlandet samt til 80 udenlandske, historiske og økonomiske institutioner, biblioteker m. v.

DET HISTORISKE ARBEJDE

Institutets prishistoriske arbejde er blevet fortsat i 1957 under ledelse professor, dr. phil. *Astrid Friis* og med universitetsadjunkt *Kristof Glamann*, cand. polit. *Erling Olsen* og cand. mag. *Edit Rasmussen* som medarbejdere. Manuskriptet til værkets første bind omfattende en redegørelse for pengevæsenet, mål og vægt samt en fremstilling af de københavnske torvepriser, priscouranter samt brød-, kød- og øltakster forelå ved årets

udgang i korrektur fra trykkeriet. Dette bind ventes udsendt i boghandelen i 1958.

Undersøgelsen af dansk kvægeksport i det 16. og 17. årh., som foregår under ledelse af professor, dr. phil. *Astrid Friis* og udføres af mag. art. *Svend Ellehøj*, er blevet fortsat i 1957. Undersøgelsen over de enkelte eksportforretningers udvikling er bragt til en foreløbig afslutning, og undersøgelsen af prismaterialet er blevet fortsat. Under et ophold i Hamburg har magister Ellehøj foretaget en supplerende materialeindsamling. Af dansk og slesvigsk materiale er hidtil især benyttet regnskaber fra hospitaler i Helsingør, Flensborg og Husum, men indsamlingen af dette materiale er endnu ikke afsluttet. Endelig har magister Ellehøj påbegyndt en systematisk gennemgang af Danske Kancellis arkiv. Dette er langt den vigtigste kilde til belysning af statsmagtens forhold til handelen og samtidig meget givende, hvad andre spørgsmål i tilknytning til øksneeksporten angår.

Mag. art. *Svend Erik Stybe* har i 1957 afleveret manuskriptet til sin undersøgelse over Frederik Dreier med særligt henblik på hans forfatterskab.

DET ØKONOMISKE ARBEJDE

Institutet har i 1957 udsendt cand. polit. *Troels Gluds* bog »Om renteforskelle og emissionspolitik på obligationsmarkedet«.

Lektor ved Københavns Universitet, cand. polit. *Erik Hoffmeyer* har fået antaget sin afhandling »Dollar Shortage and the Structure of US Foreign Trade« til forsvar for den statsvidenskabelige doktorgrad.

Lecturer i landbrugsøkonomi ved University of Nottingham, cand. polit. *Knud Rasmussen* har i 1957 fortsat sin analyse af forrentningsprocenterne i Landøkonomisk Driftsbureaus regnskabsmateriale.

Bibliotekar ved Det kongelige Bibliotek, cand. polit. *Knud Erik Svendsen* har i 1957 fortsat sin undersøgelse over de økonomiske idéers udvikling i Danmark i det 19. århundrede. Forfatteren har i 1957 arbejdet med afhandlingens tre første kapitler. Det første kapitel bringer en beskrivelse af den almindelige økonomiske baggrund i slutningen af det 18. århundrede. Specielt søges statens økonomiske politik karakteriseret ved en gennemgang af arbejdet i landbokommissionen, finanskommissionen, lavskommissionen og fattigkommissionen. I næste kapitel gennemgås de danske pengeproblemer i tiden op til 1820 og samtidens syn på dem. I tredje kapitel behandles de mere generelle økonomiske opfattelser i begyndelsen af det 19. århundrede.

ARBEJDET MED INTERNATIONALE FORHOLD

Fuldmægtig, cand. jur. *George S. Damborg* har i 1957 afleveret manuskriptet til sin undersøgelse over fransk indenrigspolitik under den 4. republik.

Institutet har i det forløbne år haft forbindelse med følgende udenlandske institutioner, med hvilke der er udvekslet publikationer og tidsskrifter: Belgien: Institut des Relations Internationales i Bruxelles; Canada: Queens University; England: The Royal Institute of International Affairs i London, London School of Economics and Political Science, Department of Applied Economics ved Universitetet i Cambridge, The Institute of Statistics ved Universitetet i Oxford; Finland: Finlands Banks Institut för Ekonomisk Forskning i Helsingfors, Utrikespolitiska Samfundet i Helsingfors; Frankrig: Centre d'Etudes de Politique Etrangère i Paris; Holland: Institut voor internationale Zaaken i Haag; Japan: Economic Council, Government of Japan i Tokyo; Norge: Chr. Michelsens Institut for Vitenskap og Åndsfrihet i Bergen, Universitetets økonomiske Institut i Oslo; Sovjetunionen: Institut d'Economie et de Politique i Moskva; Sverige: Företagsekonomiska Forskningsinstitutet ved Handelshögskolan i Stockholm, Konjunkturinstitutet i Stockholm, Nationalekonomiska Institutionen i Lund, Nationalekonomiska Institutionen i Uppsala, Utrikespolitiska Institutet i Stockholm; Tyskland: Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel; U. S. A.: Foundation for Foreign Affairs i Washington, Council on Foreign Relations i New York, Yale University Library i New Haven, University of International Relations i Los Angeles.

BIBLIOTEKS- OG REGISTRERINGSARBEJDE

Institutets bibliotek er i årets løb blevet forøget med ca. 200 bind. Avisregistraturen, som Institutet fortsat har afleveret til Det kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket i Århus, Landsarkivet i Odense og Universitetsbibliotekets I. afdeling (Fiolstræde), er blevet viderefort således at »Berlingske Tidende« pr. 31. dec. 1957 er registreret indtil juni 1917 og »Politiken« indtil december 1922.

Registraturen af udenlandske og danske tidsskriftartikler er viderefort i sædvanligt omfang.

INSTITUTETS FREMTID

Under indtryk af planerne om oprettelse af et historisk institut, af et økonomisk institut og af et institut for samtidshistorie og statskundskab under Københavns Universitet har man i styrelse og forretningsudvalg drøftet Institutets fremtidige virksomhed. Overvejelserne er ikke afsluttede.

INSTITUTETS FINANSIELLE FORHOLD

Institutet har i årets løb modtaget tilskud fra staten, Tipstjenesten, Statens almindelige Videnskabsfond, Rask-Ørsted Fondet, Gentofte Kommune, Danmarks Nationalbank, Landmandsbanken, Kjøbenhavns Handelsbank og Privatbanken, samt dagbladene »Berlingske Tidende« og »Politiken«.

For disse tilskud bringer Institutet sin oprigtigste tak.

DEN INTERNATIONALE ØKONOMISKE SITUATION

FRANKRIG

I den senere tid har Frankrig som bekendt haft to alvorlige økonomiske problemer at slås med: underskuddet på betalingsbalancen og inflationen. Begge disse problemer må ses på baggrund af den meget kraftige økonomiske ekspansion, som er foregået i Frankrig i de sidste fire år.

Tabel 1. *Udviklingen i den franske produktion 1950–57.*

	Bruttonationalprodukt i 1954-priser	Produktionsindeks		
		Industri[1])	Bygge- og anlægsvirksomhed	Landbrug
	mld. francs	1952 = 100	1952 = 100	1953 = 100
1950.....	12.070	88	89	93
1951.....	12.510	99	95	89
1952.....	12.770	100	100	93
1953.....	13.320	101	101	100
1954.....	14.030	111	104	108
1955.....	14.970	121	110	107
1956.....	15.650	134	112	99
1957.....	16.670	146	121	106

Kilde: 1. kolonne: »Statistiques & Études financières«, maj 1958. 2., 3. og 4. kolonne: »Bulletin mensuelle de Statistique.«.

[1]) Incl. minedrift, gas- og elværker.

Siden 1954 er det franske bruttonationalprodukt, regnet i faste priser, forøget med ca. 7 pct. årligt, hvilket er en usædvanlig høj stigningstakt i sammenligning med andre lande i den vestlige verden. I Vesteuropa har kun Vesttyskland, Italien og Østrig i de senere år haft en lignende produktionsfremgang. Den hastige vækst i den franske produktion indtrådte efter en periode fra 1950 til 1953, som karakteriseredes af en ret beskeden opgang (kun 3 pct.s årlig tilvækst i nationalproduktet).

Det er især inden for industrien og bygge- og anlægsvirksomheden, at produktionen i de senere år er forøget kraftigt. Landbrugsproduktionen er derimod stagneret, bl. a. som følge af uheldige vejrforhold for den vegetabilske produktion i 1956, da halvdelen af hvedearealerne ødelagdes af frostskader, og i 1957, da vinhøsten slog fejl.

De første par års ekspansion i byerhvervene kunne foregå, uden at der indtrådte nogen forringelse af den løbende betalingsbalance, og uden at der skete nogen – efter franske forhold – nævneværdig prisstigning. Medregner man foruden omsætningen af varer og tjenesteydelser også den økonomiske bistand, som Frankrig modtog fra USA og gennem NATO, var der i hvert af årene 1954 og 1955 et overskud på den løbende betalingsbalance med lande uden for franc-valutaområdet på ca. 250 milliarder francs (svarende til ca. 5 mld. kr.).

Tabel 2. *Frankrigs betalingsbalance over for lande uden for franc-området.*

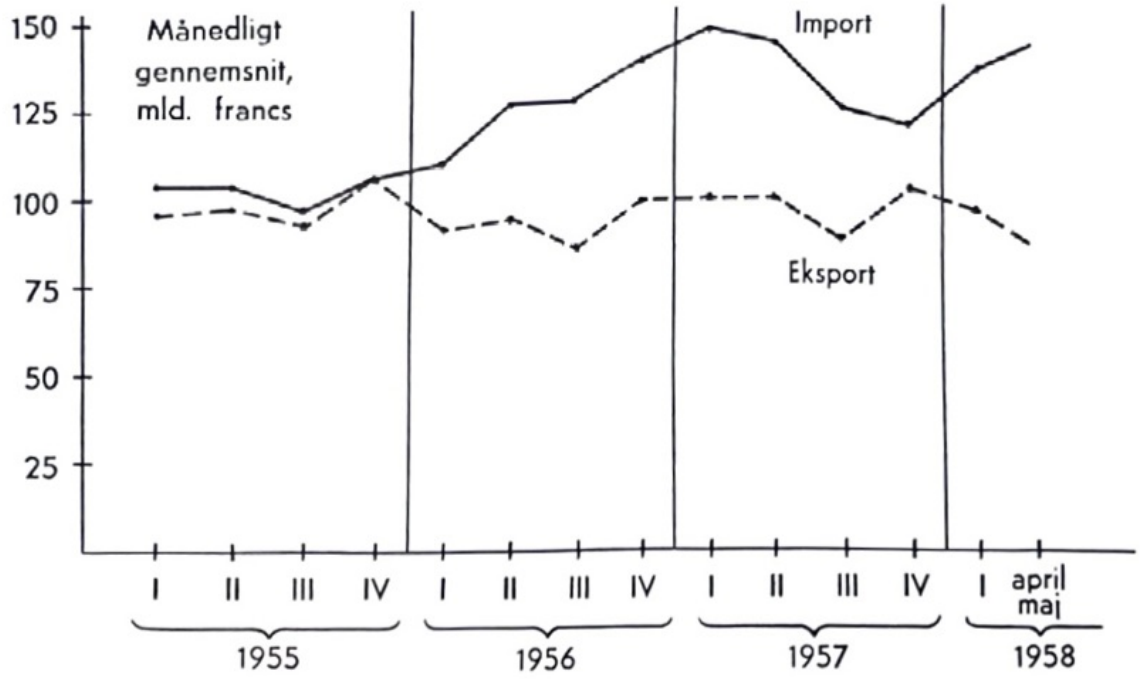
Mld. francs	1954	1955	1956	1957
Eksport (fob.) + usynlige nettoindtægter	971	1204	1121	1198
Import cif.	1050	1204	1489	1636
Balance for varer og tjenester	÷79	0	÷368	÷438
Økonomiske hjælpeydelser fra USA og NATO	309	275	125	56
Tilsammen løbende betalingsbalance.	+230	+275	÷243	÷382

Kilde: »Statistiques & Études financières«, maj 1958.

Industrien og bygge- og anlægsvirksomheden hæmmedes i disse år ikke af mangel på arbejdskraft, takket være en stadig nedgang i landbrugets og detailhandelens arbejdsstyrke, en betydelig indvandring af udenlandsk arbejdskraft samt en stærkt voksende beskæftigelse af gifte kvinder og personer i de ældre aldersklasser. Hovedparten af råstoftilførslerne til produktionsforøgelsen kunne tilvejebringes ved landets egen eller koloniområdernes produktion, og væksten i importen af råstoffer finansieredes rigeligt gennem den stærke stigning i eksporten, som den almindelige vesteuropæiske konjunkturopgang i denne periode gav basis for.

I 1956 satte imidlertid en kraftig mængdestigning ind i importen, samtidig med at den eksporterede mængde ophørte med at stige. Væksten i den indenlandske efterspørgsel var åbenbart nu kommet til et punkt, hvor de forhåndenværende produktionsfaktorer ikke kunne tilfredsstille den. Der herskede et stærkt pres på arbejdsmarkedet, og i produktionen dannede der sig flaskehalse, således at importen især af en række råstoffer som kul og stål øgedes; samtidig lagde den hjemlige efterspørgsel beslag på varer, som ellers kunne være eksporteret.

Importmængden kulminerede i 1. halvår 1957 på et niveau 50 pct. højere end i 1955. Den franske balance for varer og tjenester over for ikke-franc-lande viste i 1956 et underskud på over 350 milliarder francs, hvortil

Den franske udenrigshandel med lande uden for franc-området, målt i 1955-priser.

kom, at det oversøiske franc-område havde underskud på betalingsbalancen, hvilket også belastede Banque de France's valutareserve.

I 1. halvår 1957 nåede Frankrigs underskud på vare- og tjenestebalancen med ikke-franclande helt op på ca. 300 mld. francs, og valutareserverne reduceredes voldsomt. Som modtræk gennemførtes i sommeren og efteråret 1957 en række foranstaltninger til bekæmpelse af valutaunderskuddet: I juni måned suspenderedes liberaliseringen af importen fra OEEC-landene; 10. august foretoges en maskeret nedskrivning af francen, idet der blev givet tilskud på 20 pct. til hovedparten af eksporten til ikke-franclande og opkrævet en afgift på 20 pct. af importen af de fleste varer derfra, et system, som et par måneder senere udstraktes til hele vareomsætningen med landene uden for det franske valutaområde. Endelig søgte regeringen at tilvejebringe balance på statsbudgettet; det lykkedes den at få forskellige skatteforhøjelser ført igennem, men den mødtes af hindringer i sine bestræbelser for at opnå udgiftsbesparelser, dels gennem modstand i nationalforsamlingen, dels ved den vækst i de militære udgifter, som den voksende oprørsbevægelse i Algier forårsagede. Banque de France forhøjede diskontoen i to tempi fra 3 til 5 pct., og der skete en almindelig skærpelse af kreditpolitikken.

De gennemførte foranstaltninger var forsåvidt vellykkede, som underskuddet på vare-og tjenestebalancen halveredes fra første til andet halvår 1957. Forbedringen faldt udelukkende på importen, som gik ned ikke blot

målt i udenlandsk mont, men også regnet i den nu devaluerede franske valuta. Til faldet bidrog dels nedgangen i råvarepriserne på verdensmarkedet, dels en tilbagegang i den importerede mængde.

Tabel 3. *Frankrigs udenrigshandel med lande uden for franc-området.*

Månedligt gennemsnit, mld. francs	Eksport	Import	Handelsbalance
1. kvt. 1956	86	111	÷25
2. kvt. —	92	126	÷34
3. kvt. —	84	121	÷37
4. kvt. —	95	136	÷41
1. kvt. 1957	100	156	÷56
2. kvt. —	99	150	÷51
3. kvt. —	91	130	÷39
4. kvt. —	116	133	÷17
1. kvt. 1958	112	153	÷41
2. kvt. —	110	155	÷45

Kilde: »Bulletin mensuelle de Statistique«.

Anm.: 10. august 1957 indførtes 20 pct. afgift på import og 20 pct. tilskud til eksport, undt. for en række råstoffer. Disse afgifter og tilskud er medregnet i handelsstatistikkens oplysninger. 26. oktober 1957 udvidedes 20 pct. systemet til alle varer, og 21. juni 1958 ophævedes det, samtidig med, at kurserne på udenlandsk valuta hævedes med 20 pct. (hvad der altså ikke medførte nogen reel ændring).

Samtidig med denne mere gunstige udenrigsøkonomiske udvikling satte imidlertid en serie prisstigninger ind. Importpriserne steg, målt i franc, og nedskæringen af importlicensudstedelsen skabte et klima, hvor det blev lettere for producenter og handlende at gennemføre prisforhøjelser. Dertil kom, at vinhøsten slog fejl, idet den kun indbragte 32 mill. hektoliter mod 53 mill. hl året før (normalhøsten er ca. 60 mill. hl). Produktionen af okse- og kalvekød faldt svagt, samtidig med at befolkningens efterspørgsel som følge af den stigende realindkomst voksede – med den følge, at priserne steg med 20 pct. fra efteråret 1957 til foråret 1958. For grøntsager indtrådte en voldsom prisstigning i foråret i år p. gr. a., at tilførslerne fra de nye afgrøder sinkedes af det kolde vejr.

Det samlede detailprisindeks gik fra sommeren 1957 til foråret 1958 op med næsten 20 pct. Mens levnedsmidler og tjenesteydelser steg mere end gennemsnittet, var prisstigningen for industriprodukter mere behersket – knap en halv snes procent.

Dels motiveret med prisstigningerne, dels i kraft af fagforeningernes gode forhandlingsposition under et stramt arbejdsmarked, gik også lønningerne kraftigt i vejret. I 1956 og 1. halvår 1957 voksede indekset for overenskomstmæssigt fastsatte timelønninger med ca. 2 pct. pr. kvartal, men